

Resan till Grönsöö slott och Härkeberga Kyrka 21 september 2026

Måndagen den 21 september startade 43 seniorer från SPF Seniorerna Järfälla en resa till Grönsöö slott och Härkeberga kyrka. Färden från Järfälla tog en dryg timme.

Framme vid Grönsöö slott och dags att kliva av bussen från Håbo med chauffören Linnea. Några kända resenärsansikten fanns med på denna resa.

Slottet och parken ligger i en mycket naturskön miljö. Mälaren syns i bakgrunden.

Slottet med omgivningar härstammar från början av 1600-talet och många byggnader såg ut att ha varit med från början.

Mycket välkrattad gårdsplan framför dessa hus. Såg prydligt ut.

På väg upp till kaffestugan fanns fler gamla hus titta på.

Här är vi bänkade att dricka kaffe och äta en ostfralla.

Huset vi sitter i är det gamla brännvinshuset men något sådant fick vi inte smaka.

Kaffet hälls upp och alla låter sig väl smaka.

Undertecknad med hustru hittade plats på nedervåningen. Man kan se de robusta träplankorna som huset är byggt av.

Efter kaffet delades vi upp i två grupper varav den ena skulle besöka själva slottet och vi andra fick strosa omkring lite på egen hand och upptäcka den fina miljön.

Som på de flesta ställen vi besöker finns nästan alltid en butik där man kan köpa prylar från bygden. Även här på Grönsöo fanns en sådan butik men här var det inte bara en butik utan även utställningslokal där man kunde beundra gammalt glas som tillhört slottet genom åren men även läsa intressant historia om de som bebott slottet genom åren.

En framstående person är Pehr Jacob von Ehrenheim.

Resan till Grönsö slott och Härkeberga Kyrka 21 september 2026

Pehr Jacob von Ehrenheim föddes den 4 augusti 1823 på **Grönsö slott** i Kungs-Husby socken i Uppland. Han var son till hovmarskalken Reinhold Fredrik August von Ehrenheim och Ulrica Eleonora von Engeström. Familjen flyttade tidigt till släktgodset **Malingsbo bruk** i södra Dalarna, där han växte upp.

Han blev student vid Uppsala universitet 1839 och avlade juris kandidatexamen 1846, varefter han tjänstgjorde i Svea hovrätt och utnämndes till vice häradshövding 1850.

Politisk karriär

von Ehrenheim blev tidigt politiskt engagerad och deltog i riksdagarna från 1850-talet. Hans främsta meriter

- **Konsultativt statsråd** 1866–1870 (i den första regeringen efter representationsreformen 1866, tvåkammarriksdagen)
- **Riksdagsledamot i första kammaren** 1867–1902 (representerade Uppland i 52 år)
- **Vice talman** i första kammaren 1879–1890
- **Talman** i första kammaren 1891–1895
- **Ordförande i Riksbanken**
- **Universitetskansler**

Han var också ledamot av flera akademier, bland annat **Svenska Akademien** (från 1897), **Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien** (från 1871), **Vetenskapsakademien** och **Vitterhetsakademien** **Godsägare och privatliv.**

von Ehrenheim gifte sig 1853 med Augusta Leijonhufvud och flyttade samma år som disponent till Grönsö, som han ärvt tillsammans med Malingsbo efter sin far. När han sålde Malingsbo bruk 1861 flyttades stora delar av möbler och porträtt därifrån till Grönsö.

En viktig händelse i hans liv var en sex månader lång vistelse i London 1852–1853, där han inspirerades av den brittiske politikern **Sir Robert Peel** och utvecklade sina politiska åsikter om kombinationen av konservatism och reformvilja

Han avled den 20 mars 1918 i Hedvig Eleonora församling i Stockholm

Fina glaskaraffer visades i en monter i utställningshuset.

Ytterligare fina glas av alla de sorter. Många hade gravingar med kungligt sigill. Ett av glasen hade ett sigill från George III av Storbritannien d.v.s. den "galne kungen" från slutet av 1700-talet.

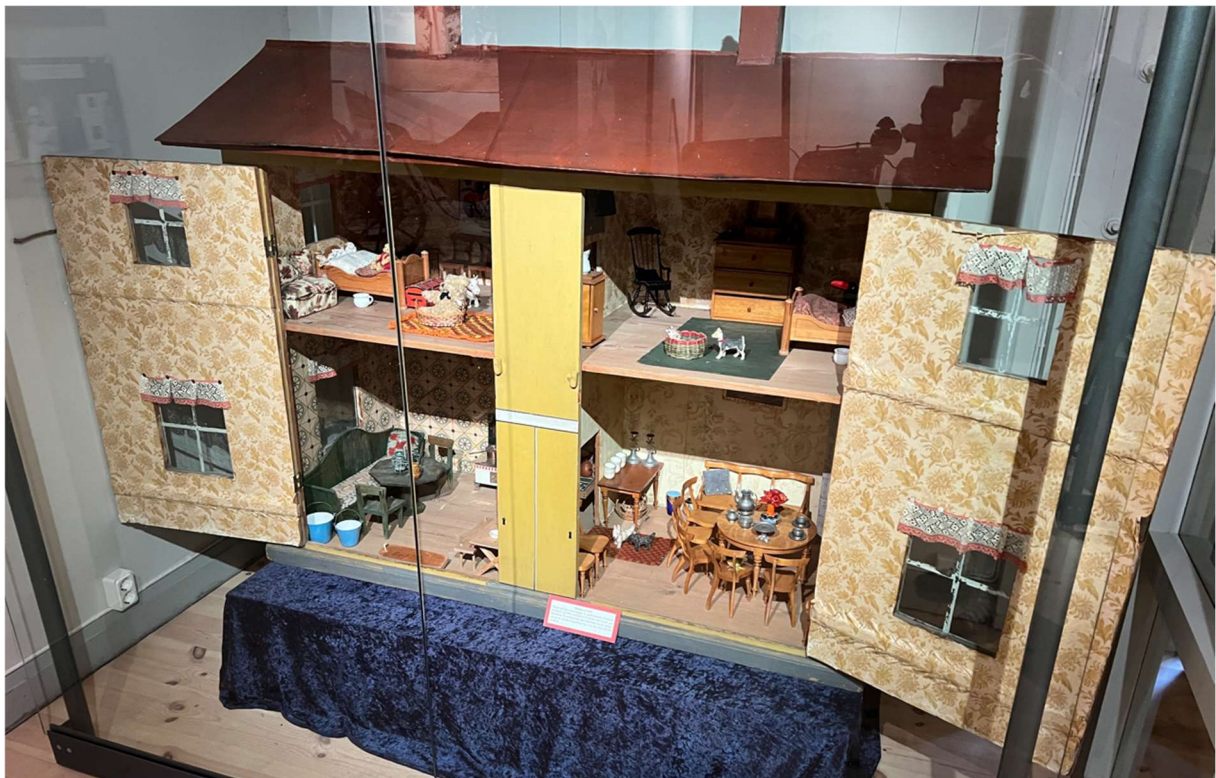
Här ser vi ett antal orden som Pehr Jacob Ehrenheim hade fick genom åren.

I ett annat hus på området kunde man titta på gamla droskor, verktyg m.m.

Slädar av olika slag för transport till kyrkan skulle jag tro.

Ett jättefint dockskåp som tillhört någon lycklig liten flicka på slottet någon gång i tiden.

De här ser lite ruskiga ut för man associerar gärna med en bödels verktyg men dessa användes i jordbruket på slottets ägor.

Nu var det snart vår grupps tur att besöka själva slottsbyggnaden. Först några bilder från dess omgivning. Som ni ser så är det även här välkrattat grus.

En vy från slottets baksida.

Det är vackert med vattnet så nära huset.

Svenska flaggan i topp för att hälsa oss välkomna.

En efterslänrare på väg mot slottsbyggnaden.

Nu är vi på väg upp mot slottet.

Inne i slottet guidades vi av självaste slottsherren själv. Han heter Jacob Ehrenheim. Jacob och hans fru bor i en del av slottet medan övriga delar visas för allmänheten och är ett muséum över slottets historia genom åren. Jacob är i rakt nedstigande led från Pehr Jacob Ehrenheim och om jag minns rätt var denne Pehr farfars farfars farfar till dagens Jacob Ehrenheim.

Vi guidades runt i olika rum och fick bl.a. se vackra takmålningar som var populära på 1700-talet.

Ljuskronan vi ser i bilden väger över 300 kg men var väl förankrad i taket.

I bildens nedre högra hörn syns en jordglob som tillverkades någon gång på 1600-talet d.v.s. långt före Thomas Cooks resor över haven men ändå hade man ganska god uppfattning om hur jorden såg ut.

Tavlan till höger i bilden är ett porträtt av den som lät bygga Grönsö slott mellan 1607 och 1611. Han hette Johan Skytte (f.1577-d.1645).

Ett arbetsrum för någon av slottsherrarna genom åren. Böcker fanns i oändliga mängder. Enligt Jacob fanns minst 10 000 olika böcker i slottet. Här ser vi några i hyllan bakom bordet.

Det här rummet ser lite "modernare" ut även om jag tror att det är ganska gammalt.

Nu är vi uppe på övervåningen och blir föreläsade finurliga ljusstakar, skåp som tillverkats i Sverige med inspiration från Holland. Kakelugn fanns inte från slottets begynnelse utan man eldade i öppna spisar vilket var väldigt oekonomiskt och inte särskilt effektivt. När kakelugnen gjorde entré på marknaden installerades flera stycken i slottet och dessa var mycket bättre och bekvämare att hantera. Porträttet på väggen bakom vår slottsherre från idag är Pehr Jacob Ehrenheim.

Fler fina gamla rum med kakelugn och porträtt på väggarna.

Den här gruppen är ganska unik eftersom det finns så många stolar av samma sort. Här hade Knut Knutsson från Antikrundan gått fullständigt i spinn om han hade sett detta.

En himmelssäng från någon dams sovrum.

Ännu ett rum med massor av böcker och en kakelugn.

Nere till höger ser vi nuvarande slottsherres farfar och ovan för hans farmor. Längst ner till vänster ser vi slottsherrens mor och vid sidan av hans far. Ovanför är sannolikt hans farfars far och dennes hustru.

Jag hittade dessa bössor hängandes på vägg när vi var på väg ut från slottet. Bössorna är gamla flintläsgevär från väldigt lång tid tillbaka.

Utanför slottet fanns bl.a. dessa två träd där det vänstra ser ut som ett spöke som sträcker upp sina armar. Det högra liknar Pippi Långstrumps sockerdricksträd.

Det fanns även en vacker park utanför slottet med fina blomsterarrangemang.

Efterbesöket på Grönsöö slott var det dags att kliva på bussen för transport till Park Astoria Hotell i Enköping där vi skulle intaga vår lunch. Till allas glädje serverades inte lax utan kött, potatis med en jättegod svampsås.

Därefter var det dags att åka med bussen till Härkeberga gamla medeltidskyrka.

På väg upp till kyrkan fanns en klockstapel något som var vanligt förr i tiden innan man hade klocktorn på kyrkorna.

Här strävar församlingen mot kyrkan.

Härkeberga kyrka är en medeltida kyrka i Härkeberga socken, strax nordost om Enköping i Uppland. Den är framför allt berömd för sina ovanligt välbevarade kalkmålningar, som brukar tillskrivas kyrkomålaren Albertus Pictor.

Kyrkans långhus, kor och sakristia uppfördes huvudsakligen i början av 1300-talet, medan vapenhuset tillkom under 1400-talet. Under senare delen av 1400-talet slogs tegelvalv i kyrkan och dessa dekorerades med målningar, troligen omkring 1480.

Målningarna är utförda i en livfull och detaljrik stil. Motiven hämtades bland annat ur Bibeln och *Biblia pauperum*, "de fattigas bibel" – en medeltida bildsamling som gjorde bibliska berättelser begripliga även för människor som inte kunde läsa.

I kyrkan kan man bland annat se:

- scener ur Jesu liv och passionshistoria
- motiv ur Gamla Testamentet
- Yttersta domen
- Gregorii mässa
- helgon, djävlar, monster och fantasidjur
- exotiska djur som kameler och elefanter

Just blandningen av högtidliga religiösa scener och ibland humoristiska eller groteska figurer gör målningarna särskilt fascinerande. Upplandsmuseet framhåller att även lärjungarna omges av kameler, elefanter och monster.

På väg in i kyrkan.

Här ser ni kyrkports nyckeln. En rejäl pjäs vill jag lova.

Inne i kyrkan fanns fantastiska tak- och väggmålningar utförda av Albertus Pictor på 1480-talet.

Albertus Pictor (egentligen Albrecht Ymmenhusen) var en tysk-svensk kyrkomålare som verkade i Sverige från 1460-talet till sin död 1509, och han räknas som den mest betydande medeltida målaren i Sverige.

Vem var han?

- **Födelse:** cirka 1440–1445, troligen i Immenhausen norr om Kassel i Tyskland.
- **Namnvarianter:** Albertus Pictor, Albert Målare, Albrekt målare, Albrekt pärlstickare; han signerade ibland som *Albertus Immenhusen*.
- **Verksamhet:** Etablerad i Stockholm från 1473, där han tog över en målarverkstad genom att gifta sig med änkan efter Johan målare, och ledde den till sin död 1509.
- **Yrken:** Kyrkomålare och även nämnd som pärlstickare (brodör med pärlor, silver och guld), även om inga sådana broderier bevarats.

Verk och betydelse

Albertus Pictor dekorerade väggar, murar, valv och tak i ett stort antal kyrkor, främst i Mälardalen (Uppland, Södermanland, Västmanland), men hans verkstad nådde även norrut till Norrbotten.

- **Antal kyrkor:** Olika källor anger mellan 35 och 39 kyrkointeriörer som tillskrivs honom eller hans verkstad, i varierande bevarandegrad.
- **Stil och förnyelse:** Han införde en mer realistisk stil med tydligare karaktärsskildring och psykologiskt samspel i bildsviterna, vilket förnyade det svenska senmedeltida kyrkomåleriet.
- **Verkstadsmetod:** Han målade inte allt själv utan hade lärlingar och gesäller; många verk är verkstadsarbeten under hans ledning.

Han kallas ibland "Nordens Michelangelo" i populärsammanhang för sin omfattning och inflytande, även om det är en senare, hyllande benämning snarare än en samtida titel.

Här ser vi ett triumfkrucifix som skall vara från när kyrkan var ny under mitten av 1300-talet.

De flesta motiven som målades var hämtade från Gamla Testamentet. Bilden här skall föreställa fejden mellan Kain och Abel som skildras i Moseboken.

Denna bild skall skildra Jesus färd till himmelen.

Här har vi en bild som berättar om Jona i valfiskens buk.

Detta skall skildra en rik mans uppgång och fall.

Vi hade en väldigt trevlig och kunnig guide -som jag tyvärr inte minns namnet på - som berättade om många av de bilder som Albertus Pictor och hans medhjälpare hade målat i kyrkan.

Efter kyrkobesöket var det dags för hemfärd mot Järfälla och första stoppet var Kallhäll dit vi anlände ca 16:40.

Det var en väldigt trevlig och intressant dag med många intryck från slott och kyrka.

Tack för denna gång.

Bilder: Sten Pernemark

Text: AI och Sten Pernemark

Senast uppdaterad 2026-09-22